

EKONOMSKI FAKULTET – Podgorica

Analiza bilansa stanja

LEKCIJA 7

Analiza imovinskog položaja

Analiza imovinskog položaja

Imovinski položaj preduzeća čini aktiva.

Analizu imovinskog položaja čine:

- ☐ analiza strukture ukupne aktive (struktura poslovne aktive i struktura operativne aktive);
- ☐ analiza fiksne imovine (struktura fiksne imovine, dotrajalost fiksne imovine, tehnička opremljenost, efikasnost korišćenja i iskorišćenje kapaciteta);
- ☐ analiza obrtne imovine (struktura obrtne imovine i brzina obrtanja);
- ☐ analiza obrta poslovne imovine (efikasnost korišćenja) i roka povraćaja;

Analiza imovinskog položaja

Analiza strukture aktive :

- **struktura ukupne aktive**
- **struktura poslovne aktive**
- **struktura operativne imovine**

Analiza imovinskog položaja

struktura poslovne aktive

- neuplaćeni upisani kapital,
- investirani kapital (odnosi se na investicione nekretnine i dugoročne finansijske plasmane),
- operativna imovina (odnosi se na fiksnu imovinu i obrtnu imovinu)

struktura poslovne aktive

POZICIJA		U €			
		Prethodna godina		Tekuća godina	
		I znos	% učešća u bilansnoj sumi	I znos	% učešća u bilansnoj sumi
1.	Neuplaćeni upisani kapital				
2.	Investirana aktiva				
3.	Operativna imovina				
4.	Poslovna aktiva (1 do 3)				

Analiza imovinskog položaja

Struktura operativne imovine

Operativnu imovinu čine:

- fiksna imovina (nematerijalna ulaganja i osnovna sredstva) i
- obrtna (cirkulirajuća) imovina uključujući i aktivna vremenska razgraničenja kao buduće troškove i/ili buduća potraživanja od kupaca.

		U €			
		Prethodna godina		Tekuća godina	
		Iznos	% učešća	Iznos	% učešća
1.	Fiksna imovina	568.836	39,2	1.019.068	35.6
2.	Obrtna imovina	881.992	60,8	1.843.478	64.4
3.	Operativna imovina (1+2)	1.450.828	100,0	2.862.596	100,0

Analiza imovinskog položaja

Analiza fiksne imovine:

- **struktura fiksne imovine**
- **dotrajalost (istrošenost osnovnih sredstava)**
- **iskorišćenje kapaciteta**
- **efikasnost korišćenja osnovnih sredstava**
- **tehnička opremljenost**

Istrošenost osnovnih sredstava

Istrošenost osnovnih sredstva mjeri se odnosom ispravke vrijednosti osnovnih sredstava i nabavne vrijednosti osnovnih sredstava.

$$S = I/N * 100$$

$$S_{io1} = \frac{IV_{o1} * 100}{NV_{o1}}$$

Istrošenost osnovnih sredstava

Amortizacija ne mora uvijek da bude sinonim za istrošenost osnovnih sredstava zbog toga:

1. što se ponekad primjenjuje degresivni i **progresivni** metod obračuna amortizacije, i
2. što je amortizacioni period kraći od vijeka trajanja osnovnih sredstava (tzv. ubrzana amortizacija).

Istrošenost osnovnih sredstava

$$S_{ti} = \frac{T_{vk} * 100}{t_{vp}}$$

$$T_{vk} = a_1 * v_1 + \dots + a_n * v_n$$

$$t_{vp} = a_1 * v_p + \dots + a_n * v_p$$

Iskorišćenje kapaciteta

Stepen iskorišćenja kapaciteta se može mjeriti samo kod onih osnovnih sredstava za čiju je eksploataciju moguće neposredno vezati učinke.

- **obim prerade osnovne sirovine kod procesne industrije**
- **broj mašinskih časova rada kod mašinske industrije**
- **broj pređenih kilometara kod transportne industrije**
- **tone lagerovane robe kod magacina**
- **broj hranidbenih dana kod štala i sl.**

Iskorišćenje kapaciteta

Kapacitet može biti :

- ☐ **tehnički**
- ☐ **optimalan**
- ☐ **realan**
- ☐ **planski**

Iskorišćenje kapaciteta

Tehnički kapacitet je teorijski mogući učinak nekog osnovnog sredstva.

Optimalni kapacitet je učinak koji se praktično može ostvariti u uslovima optimalnog korišćenja osnovnog sredstva.

Mogući (realni) kapaciteta je učinak koji se može ostvariti s obzirom na trenutno stanje pogonske spremnosti osnovnog sredstva.

Planirani kapacitet je jednak realnom, odnosno optimalnom , ali može biti i niži od njega

$$Sor = (\text{ostvareni učinci} / \text{mogući učinci}) * 100$$

$$S = U / U_o$$

Sor – stepen optimalnog odnosno realnog iskorišćenja kapaciteta

U – ostvareni učinci

U_o – mogući učinci pri optimalnom odnosno realnom korišćenju kapaciteta

$$Sp = U/U_p * 100$$

Sp – stepen izvršenja plana iskorišćenja kapaciteta

U – ostvareni učinci

Up – planirani učinci

$$PS_{tko} = \frac{N_{v1} * S_{tko1} + \dots + N_{vn} * S_{tkon}}{N_{v1} + \dots + N_{vn}} * 100$$

Efikasnost korišćenja osnovnih sredstava

Efikasnost korišćenja osnovnih sredstava mjeri se **odnosom vrijednosti učinaka i prosječno korišćenih osnovnih sredstava**

$$E_{os} = \frac{Q_1 * C_1 + ... + Q_n * C_n}{\frac{OS_{m0} + OS_{m1} + ... OS_{mk}}{1 + m}}$$

1. Poslovni rashodi
2. Nabavna vrednost prodate robe
3. **Troškovi tekućeg perioda (1 – 2)**
4. Početne zalihe nezavršene proizvodnje (podatak se uzima iz bilansa otvaranja)
5. Krajnje zalihe nezavršene proizvodnje (podatak se uzima iz zaključnog bilansa)
6. **Troškovi završene proizvodnje (3 + 4 – 5)**

Efikasnost korišćenja osnovnih sredstava

Efikasnost korišćenja osnovnih sredstava

$$E = \text{TZP} / \text{PVOS}$$

TZP - troškovi završene proizvodnje

PVOS - prosječna vrijednost osnovnih sredstava

Tehnička opremljenost

Tehnička opremljenost mjeri se odnosom korišćenih osnovnih sredstava i prosječnog broja zaposlenih.

Tehnička opremljenost rada mjeri se najčešće odnosom prosječne vrijednosti korišćene opreme i prosječnog broja zaposlenih.

EKONOMSKI FAKULTET – Podgorica STUDIJE MENADŽMENTA

Analiza obrtne imovine
Analiza investiranog kapitala
Analiza efikasnosti imovine

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Obrtna sredstva su dio poslovnih sredstava koja svoju vrijednost, po pravilu, odjednom prenose na proizvod nove upotrebne vrijednosti.

Pod obrtnim sredstvom se smatra sredstvo koje se u jednom ciklusu reprodukcije transformiše iz početnog pojavnog oblika – novac u završni pojavni oblik – novac.

Formiranje bilansa stanja

Klasifikacija i poredak bilansanih pozicija u bilansu stanja

Neka imovina se klasifikuje kao obrtna imovina ako ispunjava sledeće kriterijume (MRS 1 Prezentacija FI, paragraf 66)

- ☐ Ako se očekuje da će biti realizovana, ili se drži za trgovanje ili potrošnju, u toku uobičajenog poslovnog ciklusa
- ☐ Ako se drži prvenstveno za trgovanje
- ☐ Ako se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci posle izveštajnog perioda, li
- ☐ ako se radi o gotovini ili o ekvivalentima gotovine (definisano u MRS 7); osim kada je ograničena njego razmjena ili korišćenje za izmirenje obaveze tokom najmanje 12 meseci posle izveštajnog perioda.

ANALIZA OBRRTNE IMOVINE

Obrtna sredstva su sredstva čiji je koeficijent obrta jednak 1 ili veći od 1.

Obrtna sredstva se mogu javiti u:

- ☐ **novčanom obliku**
- ☐ **nenovčanom (robnom) obliku**
- ☐ **prelaznom obliku**

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Novac predstavlja početni i završni oblik obrtnih sredstava

N – R – P – R1 – N1

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Robni oblik obrtnih sredstava može biti u vidu:

- **sirovina i materijala (R)**
- **nedovršene proizvodnje (P)**
- **gotovih proizvoda (R1)**

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

- **sirovina i materijala**

Sirovine i materijal predstavljaju vrijednosti koje će u procesu proizvodnje biti transformisane u proizvod nove upotrebne vrijednosti, odnosno gotov proizvod.

Nedovršena proizvodnja predstavlja vrijednost proizvoda nove upotrebne vrijednosti čija je proizvodnja otpočela a nije završena. Ta vrednost se sastoji od troškova koji se uključuju u cijenu koštanja. Ovdje spadaju i sopstveni poluproizvodi koji će biti utrošeni za proizvodnju gotovog proizvoda.

Gotovi proizvodi predstavljaju vrijednost u visini cijene koštanja proizvoda nove upotrebne vrednosti.

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Prelazni oblik obrtnih sredstava predstavlja vrijednost potraživanja, koja mogu nastati po osnovu:

- **prodaje gotovih proizvoda**
- **davanja avansa dobavljačima**
- **davanja kratkoročnog kredita**

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Prelazni oblik obrtnih sredstava transformišu se u robu ili u novac:

- **potraživanja od kupaca → novac**
- **avansi dati dobavljačima → robu**
- **dati kratkoročni krediti → novac**

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Analiza strukture

Analiza strukture obrtne imovine zahtijeva njeno **grupisanje** prema **stepenu likvidnosti**.

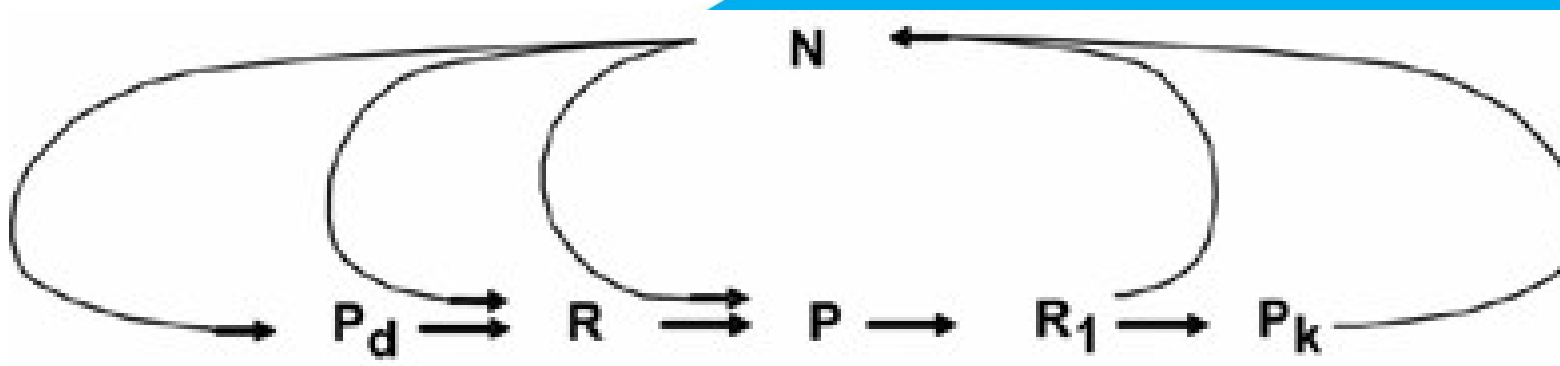
1. Dati avnasi
2. Unaprijed plaćeni troškovi (AVR)
3. Materijal
4. Nedovršena proizvodnja
5. Gotovi proizvodi
6. Roba
7. Kratkoročni finansijski plasmani
8. Nefakturisna potraživanja (AVR)
9. Potraživanja od kupaca
10. Gotovina i ekvivalenti gotovine

		Prethodna godina		Tekuća godina	
		Iznos	% učešća	Iznos	% učešća
1.	Dati avansi				
2.	Unapred plaćeni troškovi (AVR)				
3.	Materijal				
4.	Nedovršena proizvodnja				
5.	Gotovi proizvodi				
6.	Roba				
7.	Kratkoročni finansijski plasmani				
8.	Nefakturisana potraživanja (AVR)				
9.	Kupci i druga potraživanja iz poslovanja				
10.	Gotovina i ekvivalenti gotovine				
11.	OBRTNA IMOVINA (1 do 10)				

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Kretanje obrtnih sredstava u svakoj tački kružnog toka odvija se u dva suprotna smjera.

- kontinuirana struktura
- diskontinuirana struktura

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Promjena strukture obrtnih sredstava kod preduzeća čija je proizvodnja ili prodaja sezonskog karaktera zakonita je pojava.

Zapažaju se dvije faze:

- **faza angažovanja i**
- **faza realizacije.**

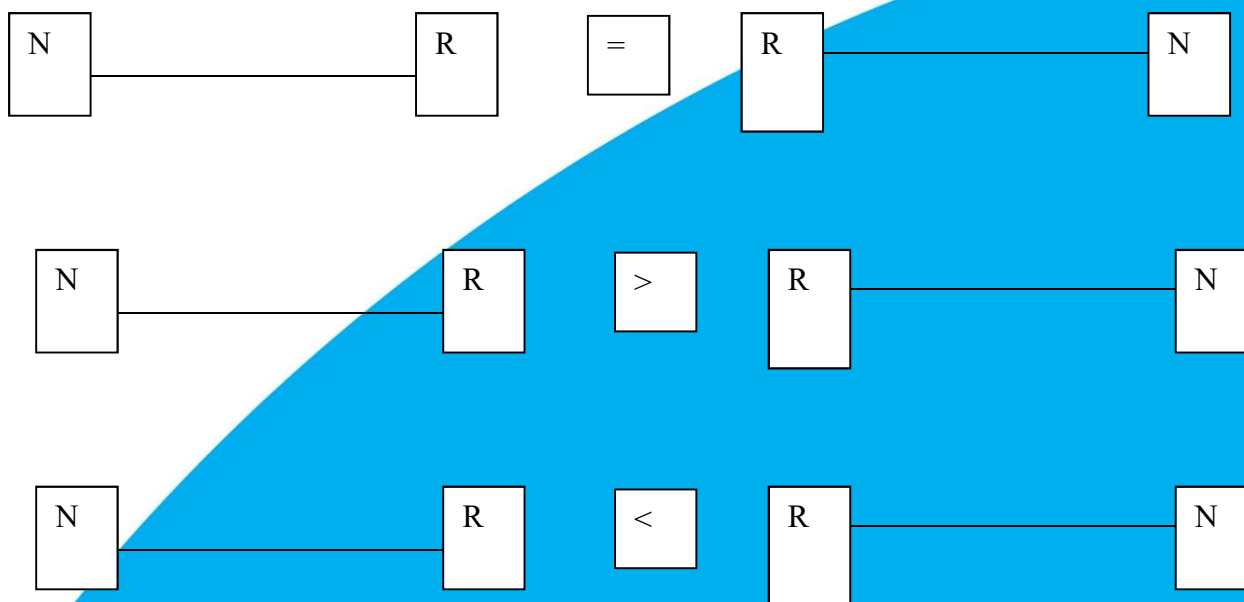
ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Ako je iznos obrtnih sredstava koji iz novca prelazi u robu u jednom periodu veći od iznosa koji u istom razdoblju prelazi iz robe u novac onda se preduzeće nalazi u fazi **angažovanja** sredstava.

Ako je količina obrtnih sredstava koji iz robe prelazi u novac u jednom periodu veći od količine koji u istom razmaku vremena prelazi iz novac u robu onda se preduzeće nalazi u fazi **realizacije** sredstava.

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Faza je rezultanta između dva niza privrednih procesa koji teku u različitim pravcima.

Tačka u kojoj se faza angažovanja pretvara u fazu realizacije naziva se tačkom maksimalnog finansijakog naprezanja.

Tačka u kojoj se faza realizacije pretvara u fazu angažovanja naziva se tačkom minimalnog finansijakog naprezanja.

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Koeficijent obrta obrtnih sredstava:

$$\text{Ko} = \text{Efekat} / \text{Masa}$$

$$Ko = E/m$$

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

**Broj dana trajanja jednog obrta
= $360 \text{ (365)} / K$**

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

- računa se da godina ima 360 dana, a mjesec 30 dana (Njemačka, Danska, Rusija, Švedska)
- računa se da godina ima 360 dana, a dani se računaju po kalendaru (Francuska, Belgija, Jugoslavija, Španija, Švajcarska)
- računa se da godina ima 365 dana, a dani se računaju po kalendaru (Engleska, SAD, Portugalija)

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Pr. Izračunati broj dana od 23.04 do 16.08 ...

- u aprilu 7 dana ($30 - 23 = 7$)
- u maju 31 dan
- u junu 30 dana
- u julu 31 dan
- u avgustu 16 dana
- **115 dana**

Prvi dan se ne uzima u obzir, a zadnji se račina

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Koeficijent obrta pokazuje koliko se puta (obrotna) imovina obrnula u periodu za koji se mjeri obrt.

Broj dana obrta, pokazuje koliko je dana trajao jedan obrt obrtnih sredstava.

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Brzina obrta se najčešće mjeri za:

- ☐ **Ukupnu obrtnu imovinu**
- ☐ **Zalihe materijala**
- ☐ **Zalihe nedovršene proizvodnje**
- ☐ **Zalihe gotovih proizvoda**
- ☐ **Zalihe robe**
- ☐ **Potraživanja od kupaca**

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Koeficijent obrta ukupnih obrtnih sredstava =
Prihodi od prodaje / Prosječna obrtna sredstva

1. Poslovni prihod
2. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka
3. Prihod od prodaje (1+2)

Ako je ostvareno povećanje vrijednosti zaliha učinaka poslovni prihod je jednak prihodima od prodaje.

Broj dana vezivanja ukupnih obrtnih sredstava
 $BDV = 360 / KO$

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Koeficijent obrta zaliha materijala

$K_{ozm} = \text{troškovi materijala} / \text{prosječne zalihe materijala}$

Broj dana vezivanja zaliha materijala ili prosječno vrijeme trajanja jednog obrta

$$BDV_{zm} = 360 / K_{ozm}$$

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Koeficijent obrta zaliha nedovršene proizvodnje

$K_{Ondp} = \frac{\text{Troškovi završene proizvodnje}}{\text{prosječne zalihe nedovršene proizvodnje}}$

1. Poslovni rashodi
2. Nabavna vrijednost robe
3. Troškovi obračunskog perioda (1-2)
4. Nedovršena proizvodnja po bilansu otvaranja
5. Nedovršena proizvodnja po zaključnom bilansu
6. **Troškovi završene proizvodnje (3+4-5)**

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Koeficijent obrta zaliha gotovih proizvoda

$Kogp = \text{Troškovi prodatih gotovih proizvoda} / \text{pros. zalihe gotovih proizvoda}$

1. Poslovni rashodi
2. Nabavna vrijednost prodate robe
3. Poslovni rashodi po osnovu troškova (1-2)
4. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka
5. Povećanje vrijednosti zaliha učinaka
6. **Troškovi prodatih proizvoda (3+4-5)**

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Koeficijent obrta robe

Kotr = Nabavna vrijednost prodate robe / Pros. zalihe trgovačke robe

$$\text{BDV tr} = 360/\text{KOtr}$$

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

Koeficijent obrta potraživanja od kupaca

$KOpk = \text{Naplaćena potraživanja od kupaca} / \text{prosječan saldo bruto pot. od kupaca}$

$$BDVPK = 360/Kopk$$

1. Poslovni prihod
2. Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka
3. Prihod od realizacije (1+2)
4. Prihodi od upotrijebljenih učinaka i robe
5. Prihodi od prodaje (3+4)
6. Bruto potraživanja od kupaca po završnom bilansu
7. **Naplaćena potraživanja od kupaca (5-6)**

Potraživanja od kupaca	
+	-
a	c
b	M (a+b-c)

$$KO_{pk} = \frac{E}{M} = \frac{c}{M}$$

$$I = \frac{c}{a+b}$$

ANALIZA OBRTNE IMOVINE

**Koeficijent obrta dobavljača = plaćene obaveze
dobavljačima / prosječne obaveze prema
dobavljačima**

**Broj dana trajanja jednog obrta obaveza prema
dobavljačima = $360 / K_o$**

ANALIZA INVESTIRANE AKTIVE

Stopa prinosa na investiranu aktivu = **prihodi od investirane aktive** / **prosječno investirana aktiva**

1. Prihodi od zakupnine
2. Prihodi finansiranja (ukupno)
3. Prihodi od finansiranja po osnovu obrtno imovine
4. **Prihodi od investirane aktive (1+2+3)**

ANALIZA INVESTIRANE AKTIVE

- Investicione nekretnine
- Učešće u kapitalu povezanih pravnih lica
- Učešće u kapitalu drugih pravnih lica
- Dugoročni krediti povezanim pravnim licima
- Dugoročni krediti
- Dugoročne HOV
- Otkupljene sopstvene akcije
- Ostali Dugoročni plasmani
- Investirani kapital (1 do 8)

ANALIZA EFIKASNOSTI IMOVINE

KO poslovnih sredstava = Ukupan prihod / Prosječna poslovna imovina

Rok povraćaja imovine = **Prosječna imovina** / **Godišnji neto novčani tok iz poslovanja**

1. Neto dobitak
2. Amortizacija
3. Troškovi dugoročnih rezervisanja
4. **Neto novčani tok iz poslovanja (1+2+3)**